

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCES (PAMATRĀDĪTĀJU) SAGATAVOŠANAS PRINCIPI

Maksājumu bilance ir statistikas pārskats par ekonomiskajiem darījumiem starp vienas valsts rezidentiem un pārējo pasauli (nerезidenti) noteiktā periodā (mēnesī, ceturksnī, gadā).

Latvijas maksājumu bilance veidota atbilstoši Starptautiskā Valūtas fonda "Maksājumu bilances rokasgrāmata" 5. izdevuma un Eiropas Centrālās bankas prasībām.

Maksājumu bilance ietver tekošo kontu, kapitāla un finanšu kontu un statistisko novirzi. Tekošais konts rāda noteiktā periodā veikto preču un pakalpojumu eksportu un importu, ienākumus un izdevumus (darba samaksu, dividendes, procentus) un kārtējos pārvedumus, kas nav paredzēti ieguldījumiem. Kapitāla un finanšu konts atspoguļo veiktos kapitāla pārvedumus, kas paredzēti ieguldījumiem, kā arī ārējo ieguldījumu un parādu pārmaiņas noteiktā periodā un rezerves aktīvu pieaugumu vai samazinājumu.

Latvijas Banka sagatavo un publicē maksājumu bilanci, sākot ar informāciju par 2000. gadu, kad no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes pārņēma atbildību par ceturkšņa un gada maksājumu bilances sagatavošanu un publicēšanu. Sākot

ar 2001. gadu, Latvijas Banka publicē arī mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus).

Mēneša maksājumu bilances (pamatrādītāju) sagatavošanas mērķis ir operatīvi sniegt informāciju par ekonomiskajiem darījumiem ar ārvalstīm, nodrošinot makroekonomisko procesu savlaicīgu analīzi.

Lai rastu iespēju sagatavot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), Latvijas Banka apstiprinājusi "Informācijas par nebanku ārējiem maksājumiem sagatavošanas noteikumus", saskaņā ar kuriem Latvijas bankas četras reizes mēnesī Latvijas Bankai iesniedz pārskatus par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem, bet nebankas (rezidenti) reizi mēnesī Latvijas Bankai iesniedz paziņojumus par iekšzemes bankās ienākšajiem un ārvalstu bankās veiktajiem ārējiem maksājumiem, kuru apjoms, pārrēķināts latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās valūtas kursa darījuma dienā, pārsniedz 1 000 latu.

Sagatavojot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), papildus datiem par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem tiek izmantota Latvijas Bankas apkopotā informācija par kredītiestāžu ārējiem aktīviem un

pasīviem, Latvijas Bankas dati par ārējām rezervēm, Valsts kases apkopotie dati par valdības ārējo parādu un ārvalstu finanšu palīdzību, kā arī informācija no uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar starpniecību darba līgumu slēgšanā starp fiziskajām personām (rezidentiem) un darba devēju (nerезidentu) darbam ārvalstīs, un citi avoti.

Mēneša maksājumu bilance (pamatrādītāji) tiek sagatavota 30 darbadienu laikā pēc pārskata mēneša beigām. Mēneša maksājumu bilances pamatrādītāji tiek precizēti, sagatavojot ceturkšņa maksājumu bilanci, kad pieejams plašāks informācijas avotu klāsts, t.sk. veidlapas Nr. 1-MB "Ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskats" un veidlapas Nr. 3-MB "Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskats" dati, kā arī Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie ārējās tirdzniecības statistikas un Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu apsekojuma dati.

Dažkārt sakarā ar datu elektroniskās apstrādes tehnoloģijas specifiku skaitļu noapaļošanas dēļ iespējamas nelielas atšķirības starp uzrādīto kopējo apjomu un saskaitāmo kopsummu.

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo salīdzinājumā ar jūliju un augustu septembrī samazinājās (līdz 32.3 milj. latu). Tā noteica pakalpojumu pozitīvā saldo pieaugums par 9.4 milj. latu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi samazinājās gan preču eksports (par 9.8%), gan preču imports (par 6.3%). Preču importa pārsvars pār preču eksportu palielinājās līdz 58.0% (augustā – 51.9%). Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu tekošā konta negatīvais saldo pieauga par 13.1 milj. latu, jo, lai gan pakalpojumu pozitīvais saldo palielinājās par 5.3 milj. latu, pasliktinājās citu tekošā konta posteņu saldo.

Saņemto pakalpojumu apjomam salīdzinājumā ar augustu kritoties straujāk par sniegto pakalpojumu apjomu, pakalpojumu pozitīvais saldo sasniedza 28.6 milj. latu un sedza 45.2% no preču negatīvā saldo. Sniegto pārvaldījumu pakalpojumu apjoma samazināšanos par 5.8 milj. latu galvenokārt noteica jūras transporta pārvaldījumu pakalpojumu apjoma pārmaiņas. Beidzoties aktīvai tūrisma sezonai un 11. septembra terora aktu ASV ietekmes rezultātā samazinājās galvenokārt rezidentu saņemto braucienų pakalpojumu apjoms, tāpēc braucienų pakalpojumu saldo ievērojami uzlabojās. Vairāk kritās saņemto citu komercdarbības pakalpojumu un citur neklasificēto valdības pakalpojumu apjoms, samazinot citu pakalpojumu negatīvo saldo.

Rezidentu saņemto un nerезidenti samaksāto ienākumu apjoms septembrī gandrīz izlīdzinājās (ienākumu negatīvais saldo bija 0.3 milj. latu). Salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi ienākumu saldo pārmaiņas bija nelielas, un tās noteica saņemtās nodarbināto atlīdzības un saņemto ieguldījumu ienākumu kritums.

Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo nedaudz saruka (līdz 2.7 milj. latu), salīdzinājumā ar augustu galvenokārt samazinoties valdības sektora kārtējiem pārvedumiem un citu sektoru saņemto naudas pārvedumu apjomam. Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo septembrī sedza 4.3% no preču negatīvā saldo.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo bija 43.5 milj. latu.

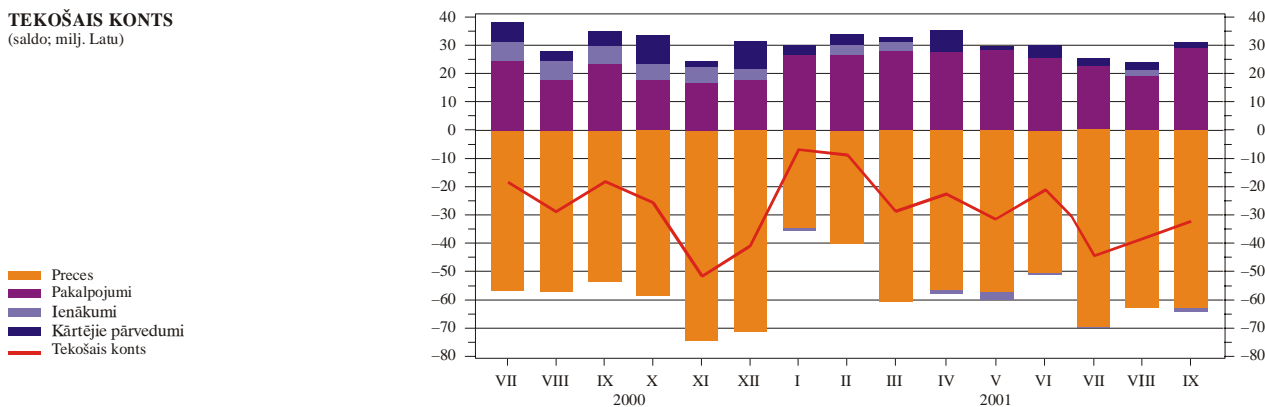
Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 5.4 milj. latu. Tā samazināšanos salīdzinājumā ar augustu noteica rezidentu cita kapitāla veidā saņemto investīciju kritums un agrāk saņemto aizdevumu (13.1 milj. latu) atmaksu tiešajiem investoriem.

Portfeļieguldījumu saldo bija pozitīvs (9.2 milj. latu). Rezidentu portfeļieguldījumu apjoms samazinājās (par 4.7 milj. latu), savukārt nerezidentu portfeļieguldījumu apjoms pieauga.

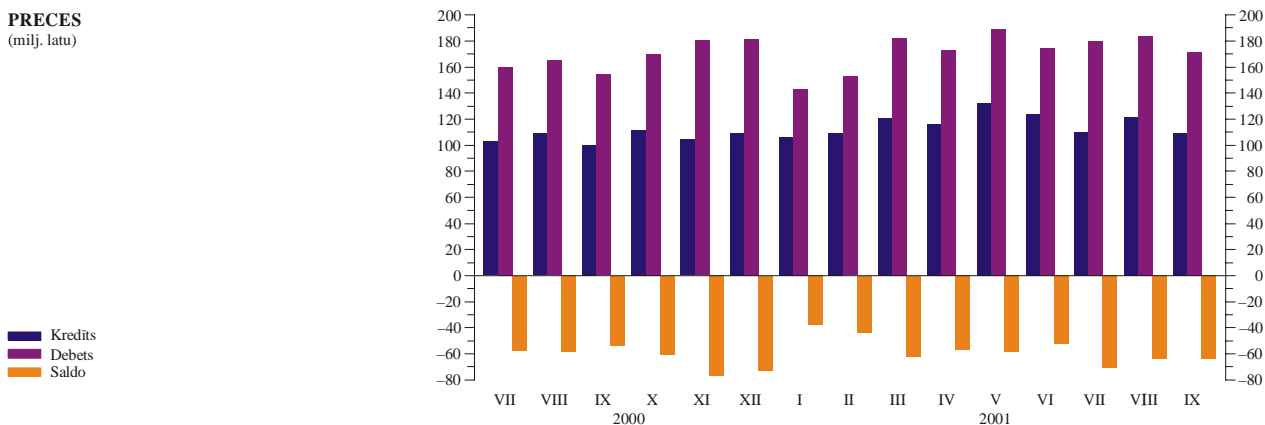
Citu ieguldījumu pozitīvais saldo bija 21.6 milj. latu. Aktīvu samazināšanas rezultātā Latvijā ieplūda 4.4 milj. latu. Turpinoties aktīvai iekšzemes klientu kreditēšanai, Latvijas bankas no nerezidentiēm (galvenokārt no OECD valstu kredītiestādēm) noguldījumu veidā piesaistīja par 15.8 milj. latu vairāk, nekā bija nepieciešams ārējo parādsaistību kārtošanai (nerezidentu noguldījumu atmaksai).

Galvenokārt valūtas mijmaiņas darījumu rezultātā rezerves aktīvi septembrī samazinājās par 4.5 milj. latu.

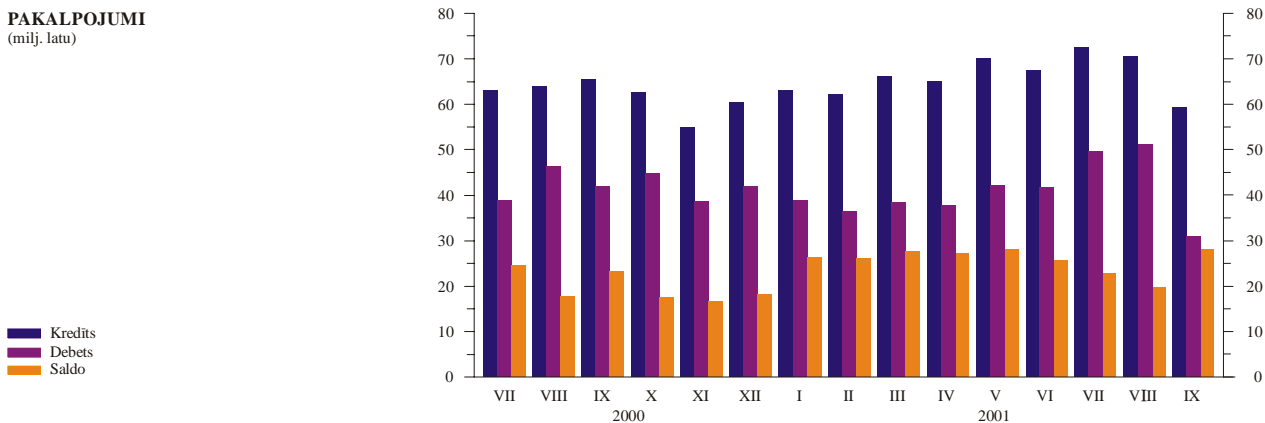
TEKOŠAIS KONTS (saldo; milj. Latu)

PRECES (milj. latu)

PAKALPOJUMI (milj. latu)

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCE (PAMATRĀDĪTĀJI)

(saldo; milj. latu)

	Tekošais konts					Kapitāla konts	Finanšu konts						Novirze
	Preces	Pakalpojumi	Ienākumi	Kārtējie pārvedumi	Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi	Atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi	Rezerves aktīvi			
2000													
VII	-18.8	-56.8	24.3	6.8	6.9	1.2	19.7	22.2	-4.2	0.5	38.7	-37.5	-2.1
VIII	-29.2	-57.2	17.6	6.9	3.4	2.2	17.3	14.5	-57.7	-0.2	47.5	13.2	9.7
IX	-19.2	-53.7	23.3	6.1	5.1	1.3	23.4	9.7	33.3	0	-41.7	22.0	-5.5
X	-25.9	-59.1	17.7	5.7	9.8	1.0	44.5	25.3	-14.6	0	71.0	-37.2	-19.7
XI	-51.8	-75.9	16.4	5.7	2.0	0.2	24.6	21.1	-11.3	1.3	6.0	7.5	27.0
XII	-40.7	-71.9	18.1	3.5	9.6	1.6	62.9	39.1	-82.2	0	82.6	23.4	-23.8
2001													
I	-7.4	-36.9	26.4	0	3.1	1.4	14.9	7.2	9.2	-4.2	-19.8	22.4	-8.9
II	-9.4	-42.9	26.4	3.3	3.8	1.3	-8.9	3.6	-55.6	2.1	64.0	-23.0	17.0
III	-28.4	-60.8	27.7	3.4	1.3	2.1	32.2	-0.5	25.7	0.6	13.3	-6.9	-5.8
IV	-22.4	-55.9	27.3	-1.3	7.5	2.7	2.9	29.8	-36.9	1.1	17.5	-8.5	16.8
V	-30.8	-57.0	28.2	-3.0	1.1	3.0	16.9	26.7	8.0	-1.0	-25.0	8.2	10.8
VI	-21.6	-50.9	25.5	-0.2	3.9	2.3	32.7	8.8	-103.6	1.6	139.1	-13.2	-13.3
VII	-44.8	-69.4	22.7	-0.7	2.6	1.4	27.9	17.2	-51.3	-1.1	89.8	-26.7	15.5
VIII	-38.9	-62.9	19.2	1.4	3.3	1.5	33.2	44.0	49.1	-0.1	-72.9	13.2	4.2
IX	-32.3	-63.3	28.6	-0.3	2.7	1.0	42.5	5.4	9.2	1.8	21.6	4.5	-11.3

TEKOŠAIS KONTS UN KAPITĀLA KONTS

(milj. latu)

	Tekošais konts										Kapitāla konts	
			Preces		Pakalpojumi		Ienākumi		Kārtējie pārvedumi			
	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets
2000												
VII	189.0	207.8	102.7	159.5	63.0	38.7	11.0	4.2	12.2	5.3	1.5	0.3
VIII	193.5	222.8	108.2	165.5	63.7	46.1	11.7	4.7	9.9	6.5	2.2	0
IX	188.8	208.0	100.3	153.9	65.3	42.0	11.3	5.2	12.0	6.8	1.5	0.2
X	201.5	227.5	111.4	170.5	62.3	44.7	13.7	8.0	14.1	4.3	2.2	1.1
XI	180.7	232.5	104.0	179.9	54.8	38.4	13.6	7.9	8.3	6.3	2.1	1.9
XII	200.9	241.6	109.3	181.2	60.4	42.3	14.2	10.8	16.9	7.3	2.7	1.1
2001												
I	192.6	200.0	106.5	143.4	62.8	36.5	14.5	14.6	8.7	5.6	2.6	1.2
II	194.7	204.1	109.7	152.6	61.2	34.8	14.3	11.0	9.5	5.7	2.0	0.8
III	211.4	239.8	120.8	181.6	66.0	38.3	15.5	12.1	9.1	7.8	2.3	0.2
IV	211.7	234.2	116.9	172.8	65.1	37.7	14.7	16.0	15.1	7.6	3.4	0.7
V	225.8	256.6	132.9	189.9	70.0	41.9	14.5	17.5	8.4	7.3	4.0	0.9
VI	215.9	237.6	123.5	174.4	67.1	41.6	14.5	14.7	10.7	6.8	2.4	0.2
VII	206.7	251.6	110.1	179.5	72.1	49.5	14.5	15.1	10.1	7.5	2.5	1.0
VIII	216.5	255.4	121.1	184.0	70.4	51.2	14.3	12.9	10.7	7.3	2.0	0.5
IX	190.8	223.1	109.2	172.5	59.2	30.6	13.2	13.5	9.2	6.5	1.7	0.7

FINANŠU KONTS. TIEŠĀS INVESTĪCIJAS, PORTFEĻIEGULDĪJUMI UN ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

(saldo; milj. latu)

	Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi										Atvasinātie finanšu instrumenti	
	Ārvalstīs	Latvijā	Aktīvi	Pasīvi	Līdzdalības vērtspapīri		Parāda vērtspapīri						Aktīvi	Pasīvi
					Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi			Pasīvi				
							Obligācijas un parādzīmes	Naudas tirgus instrumenti		Obligācijas un parādzīmes	Naudas tirgus instrumenti			
2000														
VII	-0.8	23.0	-6.9	2.7	-2.3	1.4	-4.6	-6.2	1.6	1.3	1.8	-0.5	0.6	-0.1
VIII	-0.9	15.4	-57.0	-0.7	-9.7	-1.0	-47.2	-31.5	-15.7	0.3	0.2	0.1	-0.2	0
IX	-2.2	11.9	25.2	8.2	7.1	-3.6	18.1	4.3	13.8	11.7	12.3	-0.6	0	0
X	0.3	24.9	-16.1	1.5	-1.9	-0.4	-14.2	-6.3	-7.9	1.9	1.9	0	0	0
XI	1.4	19.7	-19.2	8.0	-4.5	0.3	-14.7	-13.1	-1.6	7.7	7.7	0	1.3	0
XII	0.8	38.3	-63.7	-18.5	-9.1	-9.6	-54.7	-54.9	0.3	-8.9	-8.9	0	0	0
2001														
I	-1.9	9.1	-10.6	19.8	-0.7	0.6	-9.9	-24.8	14.9	19.2	19.3	0	0.3	-4.4
II	-2.0	5.6	-33.0	-22.6	1.6	0.6	-34.6	-37.6	3.0	-23.2	-23.2	0	2.4	-0.3
III	-1.7	1.2	-1.7	27.3	8.9	0.3	-10.5	12.8	-23.4	27.0	27.0	0	-0.4	1.0
IV	-1.2	30.9	-49.0	12.0	-11.8	0.2	-37.2	-1.4	-35.8	11.8	11.8	0	0.7	0.4
V	-1.1	27.9	1.0	6.9	5.0	0.3	-4.0	-18.0	14.0	6.6	6.6	0	-1.0	0
VI	2.9	5.9	-94.3	-9.2	-21.8	-0.7	-72.5	-13.1	-59.4	-8.5	-8.5	0	0.5	1.0
VII	-0.4	17.6	-45.8	-5.5	3.2	-3.9	-49.0	-47.6	-1.4	-1.6	-1.7	0	1.3	-2.4
VIII	-0.4	44.3	52.6	-3.5	-6.5	0.7	59.1	29.1	30.0	-4.2	-4.2	0	0.5	-0.6
IX	-1.3	6.7	4.7	4.4	-3.8	4.4	8.6	-10.0	18.6	0	0	0	0.1	1.7

FINANŠU KONTS. CITI IEGULDĪJUMI

(saldo; milj. latu)

	Citi ieguldījumi									
	Aktīvi		Monētārās iestādes		Valdība		Bankas		Citi sektori	
			Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi
2000										
VII	67.4	-28.7	0.1	-1.9	-0.3	0.3	67.8	-29.0	-0.2	1.9
VIII	-0.8	48.2	0	0	-0.4	1.1	-2.7	45.3	2.3	1.9
IX	-103.2	61.5	0.1	-0.1	0.1	-7.6	-105.4	67.3	1.9	1.9
X	103.6	-32.6	0	0	0.2	1.8	105.7	-31.2	-2.3	-3.1
XI	-72.8	78.8	-0.1	-0.1	0.4	0.7	-72.5	81.3	-0.6	-3.1
XII	-63.6	146.2	-0.1	-0.9	0	0	-63.0	150.3	-0.6	-3.1
2001										
I	-89.0	69.2	0.1	-1.4	0.2	0.4	-78.6	65.1	-10.7	5.0
II	145.6	-81.6	0	-0.6	0.1	-0.4	164.8	-85.6	-19.4	5.0
III	59.3	-46.0	-0.1	0.3	-1.6	-0.1	62.4	-51.2	-1.4	5.0
IV	-3.3	20.7	0	3.5	0.7	-0.4	-9.4	23.3	5.4	-5.8
V	-37.8	12.8	0	-3.1	-0.9	0.1	-42.7	19.1	5.7	-3.3
VI	-15.5	154.6	-0.1	-1.5	-0.2	-0.5	-21.1	143.4	5.8	13.2
VII	61.4	28.4	0.1	-1.4	1.0	1.0	61.3	28.2	-1.0	0.6
VIII	-77.7	4.7	-0.1	0	0.2	2.1	-74.0	2.5	-3.7	0.1
IX	4.4	17.2	0	0.3	0.3	-1.5	5.9	12.2	-1.8	6.1

 Latvijas maksājumu bilances pamatrādītāji visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).